

Sloboda: *Nuž či Slováč nemá svoj slovenský jazyk, svoj slovenský odev, svoje slovenské obyčaje? Nech nosí turecké pulidery, tancuje na svadbe galopádu, na krčme minét, hudie miesto trávničky kvadrilu a ako kanárik spieva nie svoju prirodzenú nôt, ale ktorú ho verglík naučil, či neprestane byť Slovákom? A Maďar nie je Maďarom, keď štrumfle nosí a miesto kordovánok s ostrohami črievice, a ak, ako to za časov minulých bolo, maďarskou rečou vysoká aristokracia pohŕda.*

Chud.: *Ja sa s vami do dišputácie nepúšťam, len na to vás upomínam, že sme vás pod tou výminkou za rehtora povolali...*

Sloboda: *... aby som deti maďarčine pilne vyučoval. – A to aj urobím, lebo viem, že bez maďarskej reči nadnes si v Uhorsku ani chleba nenadobudneš, a keby to šlo po hlave nerozumných, nebolo by bez nej ani hlásnika v Kocúrkove.*

Chud.: *Ja som to u nás tú obyčaj uviedol, aby sa deti na ulici po maďarsky klaňali: Jó regelt, jó eštvít, adjon išten!*

Sloboda: *Ja vám viac poviem. – My sme sa v Ožďanoch Otčenáš po grécky modlievali, ale preto sme sa i po maďarsky naučili a slovenčinu nezabudli.*

Chud.: *Ale tá sa musí vykoreniť. – Keby náš kňaz nebol taký incarnatus Slavus⁴, musel by mi aspoň na výročné slávnosti po maďarsky kázať ako vraj tam pri Dunaji v Štítniku. – Tento náš ale len tú mizernú slovenčinu melie nedelu po nedeli.*

Sloboda (pre seba): *Beata simplicitas!⁵ (Nahlas.) To už vidím, že je vaša urodzenosť prepiaty priateľ maďarčiny.*

Chud.: *Dal by za ňu i čo nemám, poslednú košelu i len tento krk by som obetoval.*

Sloboda: *Ja nie tak. Za maďarskú gramatiku by som si ja nedal krk vykrútiť, ba ani vlas na hlave sa nemá nikomu pohnúť. – Ale to ma mrzí, keď naši mladí ľudia, rodom Maďari, sa cudzím rečiam učia a svoju zanedbávajú.*

Chud.: *Emberšigeš ember!*

Sloboda: *Veru, ak kto, ja si znám maďarských spisovateľov vážiť. A to ma velice teší, že krem Tesnošil Jánoša budem mať príležitosť tekintetes úrral egy két szót váltani. – Mert igazán mondom...*

Chud.: *Deprecor, deprecor.⁶ Ja milujem, a to dešperátne, maďarčinu, ale hijába, mikor darmo. – Povedal som vám, že to dávno bolo a dodnes sa zabudlo, čo sa v Ožďanoch bolo naučilo.*

Sloboda (pre seba): *Coecus de colore.⁷*

Chud.: *Čo som ale ja zanedbal, to mi môj Attila vynahradí. Preto som mu aj to maďarské meno dal.*

Sloboda: *Že vraj maďarské.*

Chud.: *Áno. A pretože pán Gyula Kuriplach kvôli svojej panej, rodom Nemkyni, sa na svoje staré dni prekrstil, i mňa napadla chuť Adolfa – moje krstné meno – na maďarské premeniť. – Vzal som, prosím vás, kištúker⁸ do ruky, ktorý som ešte v Ožďanoch bol dral, aby som nejaké meno vyšpehoval. Szentistván? To je nie pre každého hriešnika. Peter? Tak sa volá Nemeč v hostinci.*

galopáda, minét = idegen táncok
trávnička

- népdal

štrumfle (nem., hovor.)

- harisnyá

kordovánky s ostrohami

- sarkantyús szattyánbőr-
csizma

črievice

- cipellő

pohŕda maďarskou rečou

- megveti a magyar nyelvet

rehtor

- kántor, falusi kántortanító

pilne

- szorgalmasan

hlásnik

- bakter, éjjeliőr

ja som tú obyčaj uviedol

- én vezettem be azt a szokást

klaňal sa

- meghajol, tiszteleg

Otčenáš

- Miatyánk

modliť sa

- imádkozik

vykoreniť

- kiirt, eltávolít

vaša urodzenosť

- nagyságos uram

prepiaty

- túlzó, szertelen, szélsőséges

zanedbávajú

- elhanyagolják

vážiť si (koho, čo)

- tisztel, megbecsül valakit,
valamit

dešperátne

- reménytelenül

vynahradí mi to

- kárpótol érte

dral som

- koptattam

hriešnik

- bűnös